

bijlage

Toezichtverslag 2016; financieel toezicht BZK op
provincies

Bijlagenummer	1
Datum	3 mei 2016
Ons kenmerk	

Inleiding

Jaarlijks doet de Directie Bestuur, democratie en financiën (onderdeel van het Directoraat-Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties) verslag van het namens de minister van BZK uitgeoefende toezicht op de provinciale financiën. Hierbij gaat het om het financieel toezicht op de provincies, zoals geregeld in hoofdstuk XIII (paragraaf 3) van de Provinciewet en om het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen, zoals geregeld in hoofdstuk IV (paragraaf 3) van de Wet gemeenschappelijke regelingen en hoofdstuk XIII (paragraaf 3) van de Provinciewet.

Het uitgevoerde financieel toezicht op de provincies richt zich op de beoordeling van de financiële positie van de provincies. Dit is primair gebaseerd op de beoordeling van de provinciale begrotingen, die reëel en structureel in evenwicht dienen te zijn. Structureel evenwicht gaat uit van een begrotingssaldo dat het resultaat is van uitsluitend structurele baten en lasten. Om te kunnen vaststellen of dit het geval is, is gebruik gemaakt van de richtlijnen over de incidentele baten en lasten die zijn opgenomen in de notitie van de commissie BBV van januari 2012. Bij het oordeel over het begrotingsevenwicht worden ook (de ontwikkeling van) het weerstandsvermogen en de vrije beleidsruimte betrokken.

De manier waarop aan het financieel toezicht invulling wordt gegeven, is vastgelegd in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader "Kwestie van evenwicht" dat in het voorjaar van 2014 werd vastgesteld door de minister van BZK en de gedeputeerden verantwoordelijk voor financieel toezicht.

Het in 2015 uitgeoefende financieel toezicht

Ingegaan zal worden op het toezicht op de provinciale begrotingen 2016 (en jaarrekeningen 2014) en de meerjarenramingen 2017-2019. Wat zijn de belangrijkste bevindingen en tot welk oordeel heeft dit geleid inzake de financiële toezichtvorm?

Voor het tweede jaar is samen met de provinciaal toezichthouders onderzoek gedaan naar het onderhoud van kapitaalgoederen. Omdat veel gemeenten fors aan het bezuinigen zijn als gevolg van tekorten in de grondexploitatie en de dalende algemene uitkering, bestaat de kans dat het onderhoud op de kapitaalgoederen wordt uitgesteld. Ook eventuele tekorten bij de uitvoering van de 3D-taken kunnen tot verdere bezuinigen op het onderhoud van kapitaalgoederen leiden. Hierdoor stijgt de kans op achterstallig onderhoud en kapitaalvernietiging dat bij de meeste artikel 12-gemeenten wordt aangetroffen.

Financieel toezicht op provinciale begrotingen 2016 en meerjarenramingen 2017-2019 (en jaarrekeningen 2014)

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Uit het onderzoek naar de begrotingen 2016 en meerjarenramingen 2017-2019 komt naar voren dat er geen provincies zijn waarvan de begroting een structureel tekort vertoont, dat wil zeggen dat de structurele lasten niet worden gedekt door structurele baten.
- Alle provincies hebben over het jaar 2014 jaarrekeningen ingediend met een positief saldo.
- De provincies hebben de begrotingen en rekeningen ingezonden binnen de wettelijk gestelde termijnen (in artikel 207, lid 2 van de Provinciewet).
- Voor alle provincies geldt dat ook met betrekking tot de inhoud van de verplichte paragrafen (met toelichtende dwarsverbanden binnen de begroting), de begroting op hoofdlijnen voldoet aan de te stellen eisen van wet- en regelgeving.

Het totaal van de algemene reserves en bestemmingsreserves van alle provincies wordt per 1 januari 2016 geraamd op bijna € 14,3 miljard. In de periode 2016-2019 is er per saldo sprake van een geraamde onttrekking aan de reserves van € 1,3 miljard. Dit betekent een afname van ruim 9% ten opzichte van 2014. De reserves worden vooral ingezet ter dekking van projecten. De daling van de reserves gaat niet ten koste van de benodigde weerstandscapaciteit (die ingezet kan worden voor het opvangen van financiële risico's).

Op grond van het vorenstaande is geconcludeerd dat er voor geen van de provincies aanleiding is om voor het jaar 2016 op basis van de financiële positie of anderszins over te gaan tot het instellen van preventief toezicht. Dit oordeel en de belangrijkste toezichtbevindingen zijn in toezichtbrieven aan Provinciale Staten (aanbevelingen en meer uitgewerkte bevindingen evenals verzoeken tot verbetering als er niet cf. wet- en regelgeving is gehandeld) en Gedeputeerde Staten (op hoofdlijnen) opgenomen. De toezichtbrieven zijn in december 2015 verzonden en aan Provinciale Staten is gevraagd om vóór 1 april 2016 te reageren op de aanbevelingen en bevindingen.

Financiële kengetallen

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opnemings van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken. Alle provincies hebben deze kengetallen in hun begroting opgenomen. Sommige kengetallen zijn nog niet voor de jaren 2015 en 2016 vermeld omdat de

betreffende provincies nog geen geprognosticeerde balans kennen (dit wordt m.i.v. de begroting 2017 verplicht).

Uit het overzicht van de financiële kengetallen (zie bijlage) blijkt dat de provincies Zuid-Holland en Zeeland er ten opzichte van de andere provincies het minst goed voorstaan (dus niet verontrustend). Beide provincies hebben schulden en daardoor ook een relatief lage solvabiliteit. Verder heeft Zuid-Holland samen met Drenthe het hoogste opcentarief motorrijtuigenbelasting waardoor de onbenutte belastingcapaciteit lager is dan die van andere provincies.

Onderzoek onderhoud kapitaalgoederen

Uit het onderzoek blijkt dat de paragrafen onderhoud kapitaalgoederen ten opzichte van 2015 is verbeterd. Dit is mede te danken aan het delen van een voorbeeld paragraaf.

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen

In het kader van het financieel toezicht op de gemeenschappelijke regelingen waaraan de provincies deelnemen, worden in grote lijnen dezelfde beoordelingscriteria gehanteerd als hiervoor voor de provincies is weergegeven.

In 2015 hebben we bij het toezicht op de gemeenschappelijke regelingen gelet op de tijdige inzending, de sluitendheid van de begroting en de bevindingen van de accountant bij de jaarrekening. Dit heeft erin geresulteerd dat de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant onder preventief toezicht is gesteld omdat de begroting pas in 2016 wordt ingezonden.
